

QUE FER DAVANT UNA PICADA DE MEDUSA

9 agost, 2024

És veritat, que existeixen molts mites amb relació al procediment per revertir els efectes del contacte amb aquests animals marins. I com cada estiu, ja tenim a les nostres costes les temudes, impertinents, però ecològicament necessàries, meduses. El corrent les emporta cap a la costa i ens trobem amb elles al seu entorn natural. Si les freguen, ja

sabem a què ens enfrontem: granel·lades, coïssor feridora i, de vegades, reaccions al·lèrgiques greus.

Malgrat les meduses que vien al nostre àmbit marítim no siguin especialment peril·loeses, a no ser que us piquin diverses vegades o que entrin en contacte en zones sensibles convé ser previnguts. En el sud-est asiàtic i Oceania, les picades de les meduses si són en moltes ocasions mortals i requereixen un antídota específic. Al nostre país els remeis són més senzills.

Tòpics amb relació a les meduses

1. Les meduses venen a les costes només a l'estiu. Les meduses en genèric no tenen especial predilecció per les aigües càlides ni per les costes estiuenques, sinó que arriben arrossegades per els corrents marines, que són el seu principal mètode de desplaçament. N'hi ha a l'Àrtic igual que els tròpics. Tenen un sistema motor que funciona creant ones amb contraccions de la seva 'umbrela' (el cap de la medusa), però les serveix per desplaçar-se en distàncies curtes i no els permet resistir als corrents. La raó de què les vegem més a l'estiu és simplement perquè ens banyem i entrem en contacte amb elles. Les altes temperatures poden afavorir corrents al fons del mar que les arrosseguen cap al litoral des de mar endins, ja que l'aigua del fons tendeix a escalfar-se i pujar. Els vents costaners poden ser altre factor que afavoreixi la seva arribada.
2. A les meduses els hi agrada a calor És cert que el canvi climàtic està disparant la població de meduses en mars especialment càlids, com el Mediterrani, però no és perquè els agradi la calor. Simplement, ho resisteixen millor que altres espècies que competeixen entre elles, com els peixos. Si a més li sumem la sobreexplotació pesquera, que elimina als seus depredadors, entendrem l'augment de la seva presència. Un altre factor que afavoreix és la salinitat de l'aigua: en anys secs, quan ha plogut poc i els rius han baixat poc carregats, l'aigua de baix calat de les costes. En estiu, amb l'evaporació, aquestes zones es salinitzen molt i les meduses tenen a anar cap a elles. Per això són més freqüents a les ribes del mar.
3. Les meduses ataquen als banyistes Les meduses són caçadors passius

que posen uns tentacles amb cèl·lules urticants i són capaces de detectar lleugers canvis de calor. Si passem prop d'elles la temperatura de l'aigua canviarà i és quan carreguen els seus dards urticants, però només les descarreguen pel tacte amb la nostra pell, és a dir, si les freguem. Mai ens busquen o s'apropen a nosaltres.⁴ La picada d'una medusa no mata a ningú. No és una afirmació real, per un costat perquè hi ha meduses més potencialment verinoses que altres, malgrat que a les riberes del Mediterrani no són tan comunes. Per altre costat, perquè hi ha persones a qui la toxina urticant els fa una reacció al·lèrgica extrema -un xoc anafilàctic- que les pot portar a la mort si no es tracta a temps aquesta picadura. Remeis populars que no sempre encerta

Existeix una extensa literatura respecte als remeis contra la picada de les meduses. L'ocurrència més exòtica és aquella que recomana abocar orina sobre la picadura. L'orina no és cap antídoto contra la substància irritant que desprèn les cèl·lules urticants de la medusa, que s'ens queden pegades a la pell i que ens claven uns petits cristallins impregnats de verí. Però a més, si la ferida provocada per la irritació de la picadura és seriosa, l'addició d'orina pot propiciar fàcilment infeccions i majors irritacions, donat el pH normalment àcid de l'orina. Així que està suposada solució queda totalment descartada. Tampoc s'ha de fer mai, per cap concepte, sortir corrent fa les dutxes i rentar-se amb aigua dolça. Ni tan sols aplicar-se aigua dolça sobre la picadura. La raó és que mentre les cèl·lules urticants de la medusa tenen en el seu interior aigua salada, l'aigua dolça tot just té sals, la qual cosa genera una diferència de pressió osmòtica que fa que l'aigua dolça entri dins de les cèl·lules urticants per diluir la concentració de sals del seu plasma, i amb això les faci esclatar. En esclatar, vessaran tot el verí que contenen sobre la nostra pell i l'efecte serà pitjor. Tampoc s'ha de vessar vinagre ni amoníac sobre la zona irritada a no ser que en una ferida molt ampla sol poden provocar majors danys, per molt que puguin neutralitzar el verí, que sol ser una substància de caràcter bàsic. Finalment, també queda descartat el fet de

rentar-se la zona amb sorra de mar.¿Què és el correcte davant la picada d'una medusa?El millor, si notem la picadura d'una o vàries meduses, i encara que sentim dolor, però no experimentem cap altre trastorn negatiu, és romandre en l'aigua com a mínim vint minuts a la zona afectada en remull. Si és més temps, tan millor. D'aquest mode mantindrem els restes de cèl·lules que poden quedar pegades sense esclatar i a la vegada que el verí que s'ha vessat en la nostra dermis anirà diluint-se a l'aigua i perdent efecte.Podem, sempre dins de l'aigua salada, fregar-nos suaument la zona per traure'ns pegades. Encara esclaten les cèl·lules, l'aigua del mar rentarà el verí; això sí, podem sentir alguna cosa més de dolor, i per això es recomana extraure els tentacles amb un guant o un drap. Si al cap d'un temps prudencial sentim que el dolor ja disminueix, podem sortir i valorar. Si és suportable, valorarem si la picadura ha provocat una ferida o només un enrogiment.En cas de ferida, seria recomanable rentar bé amb aigua de mar i després deixar assecar de tres a quatre hores abans d'aplicar-nos aigua dolça. Més tard hauríem d'aplicar-nos una pomada amb antihistamínics, de venda en farmàcies, però sol sobre la ferida ben neta i seca. Si només tenim un enrogiment podem esperar al fet que passi coïssor fora de l'aigua. Preventivament, no mullarem la zona amb aigua dolça fins passades de tres a quatre hores.Si hi hagués alguna reacció anafilàctica en l'afectat o afectada, la Guia d'actuació d'emergències de la Generalitat de Catalunya assegura que l'actitud prudent' si hi hagués tremolors, vòmits o febre' és contactar amb el socorrista o anar-hi el més possible és contactar amb el socorrista o acudir l'abans possible a un centre mèdic. Si no n'hi ha, podem trucar al 112, ells ens indicaran que fer després de realitzar l'avaluació mèdica telefònica.